

# Foaia

pentru

*Minte, Anima si Literatura.*

N<sup>o</sup>. 28

30. Novembre,

1863.

## Plansórea Romaniloru Banatiani.

Maiestatea Ta, prea inaltiate Imperate!

Prea Gratióse Dómnell!

Romanulu, decandu are elu norocirea de a se afla sub blandulu sceptru alu Augustisimei case Habsburge-Lotringice, s'a indatinatu in tóte nenumeratele si nesuferitele sale apasari si persecutiuni a-si cauta uniculu seu limanu de scapare la gratia Imperatului seu, fiendu elu dintru 'nceputu convinsu, ca numai de la prea inaltu acel'a, cá dela fundele, din care totu binele se revérsa si in alu carui santu interesu jace adeverat'a prosperare a tuturoru popóreloru imperiului, si elu si-va aflá de securu doritulu remediu spre alinarea suferintieloru sale.

Acést'a sperantia si incredere erédita de la strabunii nostri catra inaltiatulu nostru imperatoriu si catra august'a casa domitória ne indémna asta data si pre noi, in suferintiele nóstre cele mari si multe a alerga cautandu alinarea loru la prea inaltiatulu tronulu Maiestatei Sale.

Maiestate! Candu Maiestatea Ta, condusu cu buna séma de cele mai maretie intentiuni pentru fericirea popóreloru M. Tale, Te ai induratu prea gratiósu prin diplom'a din 20. Octombre 1860 si prin prea inaltele autografe intregitórie totu din aceeasi di a-Ti estinde parintésc'a ingrigire si preste acele natiuni ale Ungariei, cari prin simpl'a restituire a starei constitutiunali de mai nainte aru fi fostu degradate la trist'a sórte de nulitate, ce le-o croise acea constitutiune, si in termini respicati si in tipu destulu de positivu a regulá referintiele natiuniloru nemagiare facia cu natiunalitatea cea magiara mai

nainte eschisivu indreptatita, constatandu in amintit'a prea gratiósa diploma egalitatea tuturoru supusiloru inaintea legeri, garantitulu liberulu exercitiu de religione pentru facine si capacitatea de deregatorie publice fora privintia la stare si nascere; eara in prea inaltulu autografu alu 20., ca o pregatire la realisarea egalitateri natiunali de atate ori de pre tronulu rostite, precisandu dreptulu limbiloru nemagiare, ca alu elementulu principalu alu diferiteloru natiunalitati, si amenintiandu cu tóta seriozitatea ori-ce apasare si silnicia in limba si natiunalitate: atunci, Maiestate, tóta lumea s'a convinsu deplinu, cumca M. Ta doresti seriosu desvoltarea si prosperarea tuturoru popóreloru si natiunalitatiloru de sub parintesculu sceptru imperatescu, si nu vei mai suferi cá ori-care casta, poporu seau natiunalitate se absórba tóte drepturile si folosele publice, despoindu si inpi-landu pre celelalte.

Dara inse, Maiestate, populi nemagiari de sub coron'a Ungariei, si anumitu Romanii Banatului Temisianu, precátu s'au bucuratu ei pre de o parte de acést'a manifestata prea inalta si marinimósa gratia a M. Tale, pre de alta parte dupa tristele si amarele loru esperientie seculari chiaru asia au fostu de patrunchi de temerea, ca fruntasii natiunei magiare, chiamati prin M. Ta a governa tiér'a, in nesatiulu loru natiunalu, radimati pre usulu si de ei insii formatulu dreptu eschisivu de mai nainte, tóte voru incercá si voru pune in lucrare spre a paralisá prea inalt'a voia si a elude prea parintescile si prea dreptele intentiuni ale M. Tale, si puterea si auctoritatea luata din manile M. Tale spre conducerea si desvoltarea si fericirea tuturoru popóreloru o voru folosi spre redicarea si intarirea numai a elementulu seu, cu total'a negrigire a tuturoru celoru-alalte. Acést'a

temere a fostu motivulu principale, cá Romanii Banatului Temesianu, atata prin respresentantele loru Domnulu Andr. de Mocioni in consiliulu imperialu inmultitu din an. 1860, catu si prin barbatii de incredere convocati si ascultati mai tardiu in acést'a privintia de catra emisulu comisariu imperatésescu, contele de Mensdorf-Pouilly, si in fine prin unu actu separatu solenelu, prevediotu cu mai multe miie de subscrieri si asternutu M. Tale la inceputulu lui Decembre 1860 prin fostulu atunci ministru presiedinte contele de Rechberg, cu totu zelulu si tóta consciint'a au protestatu in contra pretinsei prin Magiari aneksiuni si contopiri a Banatului in Ungari'a. Cu tóte acestea acést'a aneksiune si contopire pre temeulu pretinsului dreptu de statu s'a facutu, dar apoi dorere si temerile nóstre tóte, tóte depliuu s'au implinitu!

Maiestate! Noi Romanii fostului Banatu Temisianu ne aflamu siliti a aduce la prea inalt'a cunoscintia a M. Tale, cá aice in partile locuite prevalinteminte de noi, nu numai principiulu egalei indreptatiri nationale prochiarnatu de atatea ori de pre prea inaltulu tronu pentru tóte poporele imperiului, dar' si tóte drepturile nóstre cuprinse si garantite in diplom'a M. Tale din 20. Oct. 1860 si in prea inaltele autografe din aceeași di de feliu nu se observéza. Caci precandu in alu 20. autografu se inpoterescu comunitatile a-si alege limb'a afaceriloru comunali, singuraticii se indreptatescu de a se folosi de propri'a sa limb'a in causele sale, si deregatorii judeciari precumu si administrativi se indetorescu, totu feliu de ordinatiuni si decrete, cari le indrépta nemidiolocitu catra vreo comuna, numai in acea limba a le emite, care este limb'a oficiósa a afaceriloru comunali, eara privatiloru la esibitele loru in acea limba a le respunde, in care sunt compuse acele esibite: nu numai ca judecatorii si diregatorii administrativi nu dau ordinatiunile si demandatiunile sale catra comunele romane in limb'a romana, ci inca ei oprescu comunele de a-si dechiará limb'a sa nationale de limb'a afaceriloru comunali, si a se folosi de ea, neprimindu relatiuni si petitiuni si plansori in alta limba, decatu cea magiara, persecutandu totudeodata in totu modrulu pre acei, cari voiescu a-si aduce la valóre si a se folosi de acestu dreptu datu loru prin M. Ta. Totu asiá purcedu ei si facia cu privati; caci nu numai cá nu dau nici unu feliu de indorsate si respuosuri in limb'a, in care e compusa

cererea, ci-cu totalulu despectu alu prea inaltelor respicateloru ordinatiuni si amenintiari cererile si plansorile compuse in limb'a romana de comunu nici nu le primescu.

Romanii, dupa cumu amu intielesu, mai cu séma cei din partile Aradului, adese ori s'au plansu pana la M. Ta in contra nerespectarei acestui dreptu datu si garantitu loru prin prea gratiosulu loru imperatu si domnu, aretandu felicitatele machinatiuni, prin cari mai cu séma comunele se impédeca de a se folosi de limb'a sa nationale ca limb'a afaceriloru comunali; si in urma acestoru plansori avuramu rara bucuria a vedé, ca M. Ta convingundute despre adevérolu plansoriloru acestor'a, prin prea inalt'a resolutiune din 26. Iuliu 1802, Te indurasi prea gratiosu a esplicá si a completá facia cu comunele prea inaltulu autografu alu 20. din 20. Octombore 1860, enunciandu acelu prea dreptu principiu, cumca in fiacare comuna limb'a afaceriloru este totdeun'a limb'a majoritatiei locuitoriloru comunali, voindu si prin acést'a a face capetu intrigeloru si asupririloru magiare devenite la prea inalt'a cunoscintia a M. Tale, eara in privintia privatiloru lasandu dispusetiunile din citatulu prea inaltu autografu nestramutate.

Cu tóte aceste inse, Maiestate, cu anim'a sfiata de superare si de dorere trebue se-Ti descoperimu, ca pre langa tóta chiaritatea si pusetivitatea acestoru prea drepte si prea gratiöse ordinatiuni ale M. Tale diregatorii publici, si judeciari si administrativi, nu numai ca contrastau aplicarei acestor'a, ci voindu a elude tóta poterea interna a acestor'a, se folosescu de feliu de feliu de sofisme si apucature, prin cari nulifica totu dreptulu limbisticu si nationale, pre care M. Ta ai avutu prea inalt'a gratia de a-lu darui si garanti popóreloru nemagiare; ba cu cea mai profunda mechnire veduramu de repetite ori, cumu chiaru dicasteriele mai inalte, consiliulu regiu si cancelari'a r. aulica a Ungariei, despre cari altmintrea amu supune, ca sunt mai cu séma chiamate a sustiené in tota rigorea si a duce la indeplinire cu tóta stricteti'a mandatele M. Tale, in diferite si minunate chipuri ce nesuescu a ne detrage drepturile prea gratiosu concese de catra M. Ta. Asia in vér'a anului trecutu inaltulu consiliu locutieninte regiu din Buda prin unu intimatu alu seu catra episcopii diecesani oprescu strinsu pre preotii nostri (cari dupa chiamarea si referintiele loru sociali aru fi se fia parintii, conducatorii si luminatorii poporului) a

se ocupa ei cu caus'a limbei noastre, numesce pasii nostri, facuti spre introducerea limbei noastre in afacerile n'ostre comunale, o esplotare condamnava a diplomei si autografeloru din 20. Oct. 1860, demanda episcopiloru si clerului a denunciá pre persoanele ce staruescu in caus'a limbei, si a scóte protoco'lele scrise despre oficiositatea limbei romane prin comunitati din arhivele besericeloru n'ostre; — asiá acumu de curendu totu inaltulu consiliu din Buda intr'unu decretu indreptatu catra siefii comitateloru, provocandu-se la o respectiva indrumare a cancelariei M. Tale unguresci aulice, prea inalt'a resolutiune a M. Tale din 26. Iuliu 1862 si prea inalt'a diploma cu autografulu alu 20. din 20. Oct. 1860 intr'acolo le esplica, cumca comunitatile nemagiare, prin urmare si cele romane, numai intru atata se potu folosi de limb'a sa, incatu actele scrise intr' ins'a se restringu numai la afaceri, ce au a remané in leintrulu comunitatei (va se dica cu alte cuvinte: la simplele loru prenotári), eara in tóte alte afaceri au a se sierbi de limb'a magiara. Acésta intortocata interpretare a prea inalteloru chiare si respicate ordinatiuni nice e calificata nice destinata spre alt'a, decatu in termini neparuti a ne despoiá de totu dereptulu limbisticu acordatu si garantatu de prea inalt'a gratia a M. Tale.

Maiestate! Candu M. Ta condusu de mai inalte respecte de statu Te-ai aflu indemnatu a decide asupr'a sórtei fostului Banatu Temisianu, atunci, avendu prea parintésca privire la prononciat'a temere din partea Romaniloru pentru limb'a si nationalitatea loru, Te ai induratu a lua prea gratiosa cunoscintia despre acést'a intemeiata temere a loru si in prea inaltulu rescriptu de reincorporare din 27. Decembre 1860 Te ai induratu in termini imperatori a demandá si a insarcina cancelari'a aulica ungara, cá in fostulu Banatu, spre delaturarea temerei Romaniloru pentru suprimarea limbei si a natiunalitatei loru, in locurile desu indesatu locuite de ei se se aplice de ampoiati numai barbati abili din natiunalitatea loru; totdeodata ai binevoitu M. Ta prea gratiosu a dá guvernului ungurescu instructiunea, cá la tóte dicasteriele mai inalte ale tiei se aplice cate unu consiliariu si alti diregatori din sinulu Romaniloru banatiani; recunoscundu prin acést'a asiadara, ca limb'a si natiunalitatea unui poporu numai prin ampoiati din sinulu loru se póte conserbá, si ca numai acestea sunt in stare a delatura si sterge temerea

Romaniloru in privintia suprimarei limbei si a natiunalitatei loru.

Atins'a prea inalta resolutiune in partea sa, care decide reincorporarea Banatului cu Ungari'a, s'a efeptuitu numai-decatu cu cea mai mare rapediune; partea a dóu'a inse, adica conditionea, pre langa care s'a ordinaru acésta reincorporare, vedemu cu dorere mare, ca de feliu nu s'a implinitu, de si acést'a togmai asiá de respicatu se cuprinde in acelu prea inalu rescripto, cá si insasi reincorporarea.

Cá se aretamu prin date, cumca precomu prea inaltele resolutiuni emanate in favorea limbeloru nemagiare, prin urmare si a celei romane, asiá si dispusetiunea din prea inaltulu rescriptu de reincorporare si prea inalt'a instructiune totu atunci emanata, intru aplicarea Romaniloru calificati de oficianti in locurile de Romani desu indesatu locuite si pre la dicasteriele si judetiele mai inalte, de feliu nu s'au implinitu si nu se implinescu — ne luamu libertate, in omagiala supunere, din multe alte casuri urmatóriele a le aduce la prea inalt'a cunoscintia a M. Tale, si anume:

1. In comitatulu Torontatului se afla in 40 de comunitati, parte curatu romanescu parte mestecate, preste 70,000 de Romani, fora cá in aceste comunitati se se fi introdusu limb'a romama ca limb'a afaceriloru comunali amesuratu autografului M. Tale din 20. Octobre 1860 si resolutiunei din 26. Iuliu 1862; ear' respectarea rescriptului reincorporatoriu in privintia aplicarei Romaniloru de oficianti s'a trecut cu totulu cu vederea, ca-ce pentru 40 de comune cu mai multu de 70,000 de suflete numai unu juratu de cereu, cu numele Julianu Grozescu, se afla aplicatu.

(Va urma.)

Fragmente din lucrurile si ómenii din 1848  
de N. Balcescu.

(incheiere din Nrolu trecut.)

N . . . . . nu sciá pentru ce a facutu resolutiunea si ce avea se mai faca. Rosetti, castigatu de inspiratiunile animei, voiá se faca din resolutiune

o Epopea sentimentale si credea ca, cu cateva discursuri si proclamatiuni patetice, tota contradictiunea, opostiunea, ur'a partitei biruite, se va ineca intr-un'a longe sarutare fratiésca! Elu nu intelegea revolutiunea de catu cá o transactione si i trebuia Boeri pretutindení. Astu-feliu, cu tota opostiunea viua ce amu facutu cu Alesandru G . . . . . adjutatu de Voinescu, Nicolae si B . . . . elu isbuti a numi la ministeriulu financioloru pe . . . . . un membru alu ministeriului Bibescu in potriv'a caruia se facuse revolutiunea. Astu-feliu se facu, ca a dua de de revolutiune, se fimu siliti a o pune la picioarele unui boeru . . . si care o respinse cu trufia din picioru. Bratianu celu june avea idei mai revolutiunarie de catu Rosetti; dara nici elu nu era unu omu de guvern; este unu omu care iubese turburarea pentru turbarare. Catu pentru Eliade, etc., nu avea nici idee, nici initiativa, nici vointia. Ei se ocupau numai de personalitatea si meschin'a loru ambitiune. Nu amu tempulu a insira tote discusiunile si luptele nostre parlamentarie in sinulu Guvernului, ca-ce nu era unu guvern de actiune ci de discusiune. Reactiunarii atacara mai antaiu cestiunea sociale, si cu tote concessiunile ce li se facusera, si la cari neince-tatu m'amu opusu, la 19. Iuniu facura o miscare. Poporulu invinse, si Guvernulu, care fusese nepreveditoriu deminéti'a, fuse stupidu, cá se nu dicu infamtu si tradatoriu, in tempulu noptii de la 19. spre 20. Iuniu. Elu facu atunci patru acte.

1. Arestarea lasia a lui Salomon pe care l'ar fi potutu aresta la casarma, si caruia s'a intinsu o cursa nedemna facandu-me a joca eu insu-mi, fara scoirea mea, eu colegulu loru, unu rolu tristu in acésta tréba uritiósa.

2. Unu decretu alu Guvernului prin care art. 13 asupra proprietatii era parasitu, stersu si amanatu pentru adunarea generale: prin acésta ei dedere rodulu biruintiei in man'a vrasmasiloru biruiti! Suntu, mi se pare, singurulu care n'a vrutu se subscrie acestu actu.

3. O proclamatiune prin care se scusa Odobescu, refusandu a o subscrie, amu silitu pe Rosetti a veri in proclamatiune ca aceste scuse sunt dupa dis'a Odobescului, era nu opiniunea Guvernului.

4. Inaintarea ce se facu oficeriloru cari ne legasera deminéti'a si comendasera foculu asupra po-

porului. Pe Alesandru Golescu lu luara in batae de jocu si lu acusara ca este Robespierre, candu acésta propuse de a tramite pe Odobescu si Salomon inaintea unui consiliu de resbelu.

Frate-meu veni se ne spuna ca negutiatorii ceru legea martiale; eu sprijinii acésta opiniune, dara ei o aruncu. Daca atunci s'ar fi pedepsitu severu, noi nu amu fi fostu siliti se parasimu Bucurescii la 29, si poporulu, nevoitu a reface pentru a trei'a ora revolutiunea. Cestiunea sociale se parasi cu totulu de catra guvernulu la 19 si de poporu la 30. Eliade nu voi se auda a se mai vorbi de tierani: Prinsese pica pe tierani, cace se resculasera in contra nostra pe candu a fugitu guvernulu.

Mai tardiu, in tempulu discusiuniloru pentru convocarea constituantei, amu gasitu midiuocu a reveni la cestiunea tieraniloru. Eliade sprijinitu de Campinianu, Rosetti, Voinescu, Nicola, voiau se compuna adunarea de 100 boieri, 100 negutiatori si 100 tierapi. Eu amu sprijinitu Votulu Universale si directu, si dupa o discusiune de patru siedintie, castigandu in acésta opiniune votulu lui Stefanu Golescu, Bratianu, Mitropolitulu, Magheru si Filipescu, amu invinsu, si fiinduca celu mai mare argumentu alu adversariloru nostri era, ca sistemulu loru este necesariu cá o garantia a da boeriloru pentru discusiunile art. 13. amu propusu formarea comisiunii, si s'a primitu fara se intielega ce va fi acésta.

Atunci amu organisatu asemenea comisarii in potriv'a vointiei majoritatii acestui guvernulu, ce era ostile acestui proiectu. Amu facutu din acésta ore unu midiuocu de popularitate pentru mine? — Nici nu amu voitu a numi pe comisari eu insu-mi, si amu lasatu se numesca cluburile. Asemenea, precumu amu decretatu organisarea unei comisiuni supreme, in care numisemu pe Bolintinenu, Zanne, A. Golescu, Romanu ca se diréga pe comisari si propagand'a loru, amu reorganisatu fôia sateloru si amu contribuitu la diariulu Populu Soveramu, Ore facut-amu eu se me laude gazetele asupr'a carora aveam ore cari iniuriri? séu facut-am ore ca altii, se laudu pe amicii mei si se cautu a le face popularitate?

Candu era se se numesca locotieninti'a, mi s'a propusu a fi numitu si eu: se hotarise la unu clubu. Amu refusat si amu voitu se plecu pentru Parisu, unde nu aveamu pe nimeni inca. Dara in miutulu

pornirii, Bratianu m'a opritu, dicundu-mi ca n'are incredere in locutientia, si fiindu ca am trecere la acesti domni, cata se stau ca se-i oprescu d'a face reu, fara care este hotaritu a face ori ce va poté cá se-i surpe.

Eca ce m'a opritu a siedé, si a scrie lui Alexandru G. la Vien'a se se duca la Parisu.

Catu n'amu facutu si eu si Boliacu ca se indatoramu pe guvernul a concentra trupele, a arma tier'a! Nu s'a potutu; Locoteninti'a inaugura numirea ei sacrificandu, printr' unu actu publicu, datu lui Soleiman-Pasia autonomi'a terei. Cu tota opozitiunea ce facuramu, fratii Golesci au trempatu asemenea in acésta nenorocita fapta. D'atunci revolutiunea politica se sacrificá si se lapeda, precumu se lapedase revolutiunea sociale, ca-ce dreptulu nostru d'a face revolutiunea, era numai acela alu autonomiei. Cateva dile in urma me aflamu la Constantinopole, si vorbindu cu Lordu C.... amu pronunciatu verb'a de revolutiune. „Nu mai poteti nimica mai multu, mi response elu, a vorbi in numele revolutiunii; acumu v'ati supusu. Nu mai poteti vorbi in numele dreptului revolutiunariu. Cata se asceptati totulu dupa declararea guvernului vostru de la buna-vointia a Sultanului.“ Avea cuventu. Astu-feliu, Soliman pasia, astufeliu guvernulu, éra nu Fuad-pasia, au resturnatu revolutiunea. Acestu din urma a inlocuitu numai cu unu Caimacamu locoteninti'a. Revolutiunea nu mai esista, si locotenenti'a scia acésta, candu nu a voitu se chame constituent'a fara autorizarea din Constantinopole. Revolutiunea era se incépa. Acésta era opiniunea mea si a lui Ionu Ghica. Acestu din urma, ce toti represinta ca unu omu lacomu de potere, unu nou Pisistratu, me engagiá se ne invoimu a da dictatur'a lui Magheru... Ajungandu in Bucuresci amu facutu totu spre a engagiá... a pregati o aperare ce ar fi potutu celu pucinu a se pune in positiune spre a face o capitulatiune onorabile si avantagiósa terei. N'amu potutu isbuti asupra guvernului, era pré tardiu si me temeamu a nu da unu pretestu pentru intrarea Turcilorn in Bucuresci. M'amu marginitu a face se se tramita lui Magheru artileri'a si cavaleri'a si a-lu indatora a se declara dictatoru si a se mantiené, in casu candu guvernulu ar cadé lovitu de Turci.

Acumu nu amu cuventu a dice ca, daca noi cei trei cari amu dirigéu revolutiunea pana la 11.

Ionu, amu fi fostu mai capabili a prevedé viitorulu, séu mai ambitiosi, amu fi facutu mai bine, nu ne-amu fi despartitu, si eu nu mi asiu fi marginitu actiunea mea nu mai spre a tiné armoni'a intre Eliade, Tell, Rosetti si Bratianu; si, in locu d'a nu face nimicu si a le strigá mereu ca Casandra, ca facu reu ei, n'asiu fi facutu mai bine a face chiar fara ei si contr'a loru? Numai unu lucru póte se me scuse: nu eramu destulu de sprijinitu, nu aveamu destula poporanitate si eramu pré mundru ca se cersiescu poporanitatea precumu faceau cei alti, si pré pucinu comediantu cá se o capetu. . . . .

„Buc.“

## Cuventarea

Vice - Capitanului dirigente si Presiedintele Sedriei Distr. Naseudu, Leontinu Luchi la deschiderea gimnasiului in 4. Oct. 1863.

Reverendisime D. Vicariu episcopescu si inspeктору alu scóleloru districtului Naseudu, stimati DD. onoratori, si onorata adunare!

Diu'a de astadi e una din cele mai insemnate in istori'a districtului nostru.

In diu'a de astadi vedemu implinita o asceptare indelungata a poporului nostru, vedemu deschidenduise si tenerimej nóstre templulu scientieloru pre propriulu pamentu si din propriiele nóstre midiulóce. Astadi 'si lia in capital'a districtului nostru inceputulu unu gimnasiu romanu, la acarui infientiare precumu suntemu inecunoscentiati ni séu si datu pré Inalt'a concessiune. De acumu inainte tenerimea nóstra 'si va poté castiga pregatirea pentru studiile mai inalte in mediuloculu nostru indreptata de barbati natiunei nóstre si sub ochii nostri. De acumu inainte potemu se speramu, ca nici unu talentu nu va mai apune nedesvoltatu din lips'a ocaziunei, precumu sea intemptu acésta pana acumu, fiinduca cei mai pucini parinti se afla in stare a intretiené pre tenerii sei in tempu indelungatu la institute straine. —

De astadi incolo acestu impedimentu numai esista; sea pusu, nu numai pentru populatiunea districtului nostru, ce si pentru romanimea din vecinatate, fundamentulu culturei intelectuale, si prin acésta i s'a datu posibilitatea de asi castigá si in viéti'a

publica acea valóre politica, care i se cuvine dupa numerul ei, dupo puterea ei materiala, si dupo mesur'a in care ea contribue precatu cu bani atata si cu sangele seu, mai multu de catu ori care alta natiune a acestei tieri, spre lipsele si spre aperarea patriei comune; in viitoriu numai dela noi va se mai aterne desvoltarea nóstra intelectuala, si totu odata si cea materiala, si prin urmare intarirea si inflorirea nationalitatii nóstre romane.

Pre candu dara salutamu acésta marita si stralucita die cu cea mai via si profunda multiamire catre atotputerniculu Domnedieu; precandu rogamu pre Domnedieu cá se tiena in eternu institutul, care 'lu deschidemu astadi sub scutul seu celu santu, se cuvine cá totu odata se ne aducemu aminte si de acela, carui dupa Domnedieu debue sei multiamimu infintiarea acestui institutu, nu numai pentruca niau concesu deschiderea lui, ce si pentru aceea, ca dela elu ni seau datu potentia de alu susutiené, ba ce é mai multu, pentruca elu in parintésea ingrigire pentru binele credintiosiloru sei granitari au demandatu a- nume, cá venitul regalu care ni s'a restituitu, se'lu folosimu eschisive numai spre scopuri scolastice. Se poftimu dara dela parintele luminiloru, cá luminarea care ni seau aprinsu astadi aici, se duréze in secli secliloru, in spiritulu cristeanismului si alu evangheliei; se de cá barbatii cari voru se 'si liée de aici fundamentulu sciintieloru, mai tardiu se devina a fi portatorii si respanditorii luminei cei adeverate domnedieesci, a moravuriloru bune, si a totororv virtutiloru civile intre poporulu nostru.

Se rogamu pre atotputerniculu Domnedieu, cá pre Imperatoriulu si Marele-Principele nostru Franciscu Josifu I. se 'lu scutéscu, se 'lu ajute intru tóte intreprinderile suale, sei de ministri sinceri, cari cu cugetu curatu se 'lu svatuéscu, si se-lu ajute in guvernarea tieriloru sale, si sei de diele indelungate, cá se póta ajunge a se bucurá de buna-starea staturiloru sale la care au pusu o tare si duravera temelie, daruindule pre tóte cu constitu-tiune.

In fine cá siefulu actuale alu districtului dechiarandu acestu gimnasiu de deschisu, nu 'mi remane alta de a pofti, decatu cá tenerimea nóstra se se foloséscu in celu mai mare numeru de ocasiunea, ce i sea datu cu acestu institutu, spre a se pregati la studiile inalte, in tota privintia dupa legile si pre-

scrisele scólei, se se póte cu ascultáre catra profesorii si superiorii sei, si se studiéze cu cea mai mare si intensiva diligentia. Despre D. D. profesori inse sumu convinsu si incredintiatu, ca cunoscundusi sant'a loru misiune facia cu tenerimea nóstra, voru face totu catu le sta in potentia, spre a corespunde asceptarei guvernului si a publicului nostru.

## COMPUTULU.

Sumariu alu fondului Reuniunii Femeiloru Romane scl. pe anulu 1862, incepundu dela  $\frac{7}{19}$  Novembre 1861 pana la  $\frac{7}{19}$  Novembre 1862.

Starea totala a fondului in  $\frac{7}{19}$  Nov. 1861.

era in mon. austr. . . . . fl. 22,864.39 cr.

1 taleru de 5, si 1 galb. de 20 franci

adeca: Douedieci si doue mii, optu sute, siése dieci si patru fiorini 39 cr. mon. austr., 1 taleru de 5, si 1 galbinu de 20 franci:

In decursulu an. XII. alu Reuniunii dela  $\frac{7}{19}$  Novembre 1861 pana in  $\frac{7}{19}$  Novembre 1862:

au incursu in fondu din contribui private si interese incasate mon austr. fl. 1546.23 cr.

Spesele pe anulu acestá:

pentru servit. m. a. fl. 14.—

requisite de scrisu

si luminari . . . 1.90

taps'a publicarei in-

vitarii la adunatia

generalu in „Teogra-

fulu Romanu“ . . . 2.—

subventiune la scóla

de fete din Brasiovu 500.—

Sum'a speselor . . fl. 517.90 cr.

Subtraganduse spesele, remane sporiu

de mon. austr. . . . . fl. 1,028.33 cr.

Averea totala a fondului in  $\frac{7}{19}$  Nov.

1862 in moneta austr. este dara fl. 23,892.72 cr.

adeca: Douedieci si trei mii, optu sute,

nouedieci si doi fiorini 72 cr.

moneta austriaca; unu taleru

de 5, si unu galb. de 20 franci.

## Acestu capitalu se afla:

a) In 13 bucati obligatiuni de statu in sum'a de . . . m. a. fl.	6,572 — cr.
b) In un'a sörte din ale lui Valdstein „ „ „	20 — „
c) In 49 obligatiuni private . . „ „ „	16,378 — „
d) Una charte de elocare la cas'a pastratória . . . „ „ „	600 — „
e) Per cas'a in bani 23 galbini (à 5 fl. 18 cr. socotiti) „ „ „	119 14 „
f) Per cas'a in natur'a sfanti 672 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> à 35 cr. . . . „ „ „	235 37 „
g) Per cas'a in banenöte . . . „ „ „	142 35 „
h) Unu cuponu din impromutulu statului . . . . . „ „ „	25 — „

1 taleru de 5, 1 galb. de 20 fr. Sum'a m. a. fl. 23,892.72 cr.

## Monet'a fondului è:

505 galbini in natur'a (computati in m. a. in fl. 2,615.90 cr.  
12,989 sfanti sunatori in natur'a à 35 cr.

computati . . . . . „	4,546 15 „
1 Cuponu in natur'a . . . . . „	25 — „
16,705 fl. 67 cr. v. a. in banenöte . . „	16,705 67 „

Sum'a in m. a. fl. 23,892.72 cr.

Unu taleru de cinci, si unu galbinu de doue-  
dieci franci.

Facunduse revisiune si rectificatiune consciin-  
tiösa, cu de-ameruntulu, amu aflatu rezultatulu de  
susu alu starei fondului Reuniunei femeiloru romane,  
dreptu-aceea comisiunea subscrisa atesta, ca socote-  
lele s'au aflatu de bune.

Brasiovu, in 26. Decembre 1862.

Comisiunea rectificatória:

Sevastia J. Muresianu m. p.

Susana J. Poppovits m. p.

Emilia J. Persoju m. p.

Comitetulu Reuniunei F. R. scl.  
prin

Zanfira de Juga m. p.

Presiedinta.

Maria Secareanu m. p.

Cassaritia.


**Scaparea viteloru de bóla.**

La Arpatacu ni a succesu a vindeca tóte vitele,  
caroru s'a datu leaculu urmatoriu, care se ea din  
apoteca:

Brechweinstein (Tartarus Lixiviae stibiatos) o  
lingara de cafea. Glaubersalz (Natrum sulphuricum)  
o lingura de supa. Schwefelblüthe (Flores sulphuris)  
o lingura de supa.

Acetea tóte mestecate in farina de cucurozu  
(porumbu) se se dè asia in faina vitei indata ce a  
incetatu a manca si incepu ai curge balele. Despre  
succesu insciintiatine. —

## ● lacrima

pe momentulu Poetului Andreiu Muresianu.

Fatala fù lovirea in lir'a ta, Poete!

Ce mórtea dintr' adata de totu ti-a sferematu;

De multu pandea tiran'a se dè odat' cu sete

Ca tianduri se ti-o faca; si, Vaiu! .. 'si-a resbanatuf

Chiaru lir'a acea cu care cantai cu infocare

Romaniloru din Tis'a si pana 'n Euxinu,

Se lase agoni'a, se fia 'n desceptare

Se scuture sclavi'a si jugulu celu strainu.

Cu care spunéai lumii de gloria strabuna,

De Mircea, Michaiu, Stefanu, Corvinu si alti

mai multi,

Ce 'nvins'ra tirani'a ascunsa 'n semiluna,

Si 'n lupte inemicii fugéau sdroboti, desculti.

Cantai . . . caci prin acésta dorea-i tu cu ardóre

Se aiba fericire totu sufletulu romanu,

Se 'si véda viitoriulu in dile totu cu sóre

Si demni se se arate d' alu loru strabunu

Traianu.

Dar', vaiu! mórtea decisse a ta voce se stinga,

Se nu mai descepti leulu — ce inca-i adormitu :

Dar' ori ce-aru face densa, si ori ce-aru vré s'

atinga,

Elu totu va bagá gróza indat' ce s'a sbrlitu.

Caci canturile tale voru fi de moscenire

La fii vechei Rome din Daci'a lui Traianu,

Si marsiulu invierei in diua de marire

Va fi mortale friguri ce-oru prinde pe dusimannu.

Asia, tirana mórte! 'ti lovi lir'a 'n mani'a

Si din pocalulu mortii 'si-a datu veninu amaru;

A ruptu si legamentulu ce-avéai cu-a ta socia,

Lipsi si doue rose de bunulu gradinaru.

Dar' ce se dicu, Poete! . . . Acésta 'ti-a fostu sörtea

Se cantu, se 'nspiri romanulu; ear' plata se'ti-o iai

In oculu fericirei — acolo, unde mórtea

Putere de locu n'are — cu angelii in raiu.

Acolo, unde sclavulu isi afla libertatea,  
 Si omulu cu virtute isi ia meritulu séu;  
 Acolo, unde dreptulu isi capata dreptatea  
 Si 'n secolu locuesce cu bunulu Dumnedieu.  
 Te-aventa dar', Poete, in susu preste morminte,  
 Acollo, unde dieulu unu locu 'ti-a destinatu;  
 Si dreptu tributulu de stima o lacrima ferbinte  
 Primesce de l' acela, ce sinceru te-a amatu.  
 Ploiesi, in Octombrie 1863.

Zacharia Antinesculu.

### Vócea unui teneru.

Viétia nósta trece, éra noi dormimu  
 Si cu visuri d'auru sufletulu nutrimu.  
 Tóte 'n giurulu nostru paru intraurite,  
 Vótulu, fericire si placeri iubite.  
 Noi ne trecemu viéti'a totu in desmerdari  
 Cumu grierulu trece vér'a in cantari;  
 Séu in nepasare, trista molitiune,  
 Nesciindu cumu diu'a nasce si apune.  
 Noptile ce'naltia geniulu susu in ceru  
 Si-lu conducú aprópe de 'naltulu misteru, —  
 Noptile prin care se 'mpletescu cunune  
 A caroru verdétia gerulu n'o supune:  
 In placeri molaticii, rapitóre hori,  
 Le terimu de sér'a pana in diori,  
 Rataciti in ochii suaveloru virgine  
 Ce ne spunu ferice tempulu care vine.  
 Si 'n a nóste triste, crude amagiri,  
 Credemu c'aste tempuri dulci fora 'ngrigiri  
 Ne-oru urmá sincere tóte urma 'n urma  
 Pana chiar' in diu'a cea mai dupe urma.  
 De 'nceercamu adese lipsa, neplaceri,  
 Stari umilitóre, crancene doreri:  
 Anim'a s'altera si in turbarare  
 Ori-ce neplacere-o schimba 'n desfetare.  
 Astu-felu omulu langedu, greu patimitoru,  
 Leganatu d'unu tainicu visu amagitoru,  
 In sinulu dorerii se semte ferice,  
 Sanetosu si vegetu cá unu nou fenice.

Si cumu omulu crede chiaru lenga mormentu,  
 Ca mai are inca dile pe pamentu:  
 Astu-felu crede-unu teneru chiaru la risipire  
 Viétia mangaiósa, lunga fericire.  
 Ah! dar' primavér'a, tempu 'nfloritoru.  
 Rapedu se stracóra invelitu in nuoru,  
 In unu nuoru de auru ce se sparge 'ndata  
 Si straini in lume ne vedemu d'odata.  
 Ét' a sositu tempulu cá se seceramu  
 Si posteritatii ér' se semenamu;  
 Dar' a' nóste campuri ah! ele-su desiérte...  
 Spini si polomida este-a nóstra parte!  
 Unde-i paradisulu care l'amn visatu,  
 Cup'a fericirii care ne-a 'mbetatu?  
 Ninfele amoróse care c'o zimbire  
 Reversau prin animi tainica pornire?  
 Unde-i armoni'a ce ne incantá,  
 Si 'n ceresci delicii ne immormentá?  
 Unde sunt, ah! nde dulcii munti de auru?  
 Unde e cunún'a splendida de lauru?  
 Unde sunt talantii dati nóue din ceru  
 Se castigamu bunuri ce 'n eternu nu peru? —  
 Unde sunt amicii si-alte nume scumpe  
 Dup' acaroru umbra anim'a se rumpe?  
 Ah! din tóte-acestea nimicu n'a remasu,  
 Paradisulu éta-lu lungu desiertu si rasu!  
 Éta totulu rece fora de semtire,  
 Fora de credintia, fora de iubire!  
 Voi p'a caroru frunte inca inflorescu  
 Crinii tineretii, — rose 'mbotocescu...  
 Voi ce pastrati inca 'n suflete cu fala  
 Profumulu juniei, róu'a matinala;  
 Voi ce 'n labirintulu vietii v'ati perdutu,  
 Si de faru departe tristi v'ati abatutu:  
 Ah! veniti cu totii si o nóua viétia  
 Se rencepemu inca pana-i demanétia!  
 Pana braciul verde si infloritoru,  
 Anim' a ferbinte, sufletu — ardiatoru, —  
 Se lasamu la tiéra si la omenire  
 D'ale nóstre nume dulce suvenire!

Ar. Densusianu.